

Alfabetisk LITTERATURFÖRTECKNING

A
B
C

över beskrivningar och studier av landskapet i
Vilhelmina Model Forest-området

Senast uppdaterad 2024-03-21

Sammanställning: Camilla Thellbro

FÖRORD

Detta dokument är en *alfabetisk* översikt över litteratur; rapporter, akademiska avhandlingar, poetiska texter m.m., med beskrivningar och studier som rör landskapet inom Vilhelmina Model Forest-området.

Dokumentet uppdateras löpande, allteftersom nytt material identifieras och/eller produceras.

Litteraturförteckning

- Ahonen, J. 2013. Korttidsregleringsmönster i Ångermanälvens avrinningsområde - Har elmarknadens avreglering påverkat regleringsintensiteten? Examensarbete. Umeå Universitet, institutionen för ekologi, miljö och geovetenskap. Umeå. (With abstract in English.) *Den svenska elmarknaden avreglerades år 1995. Huvudsyftet med detta arbete var att undersöka om, och i så fall hur, vattenkraftverkens regleringsmönster skiljer sig före och efter avregleringen av elmarknaden. Även skillnader i flödesfluktuationer mellan naturliga och reglerade vattendrag undersöks för att få en kvantitativ uppfattning om hur mycket korttidsreglering förändrar flödet. Dessutom diskuteras om och hur detta påverkar de berörda vattendragen.*
- Alatalo, M. 2009. KULT-projektet – Kulturlandskapet som resurs för lokal utveckling. Slutrapport. Länsstyrelsen Västerbotten. *Redogörelse för verksamheten i det aktuella projektet med syfte att vidareutveckla modellen Samverkansform Fjällbyggeråd samt finna alternativa lösningar på hur upprustning och skötsel av kulturmiljöer kan organiseras och finansieras.*
- Albertsson, J. och Kullman, L. 1985. Skogshistoria och naturvärden i Matskan-området. Stencil nr. 2 1985. Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för skoglig ståndortslära. *En studie (på uppdrag av Naturskyddsföreningen) för att fastställa om det aktuella området har sådana naturvärden att det bör skyddas och införlivas i angränsande högprioriterat område "Marsfjället-Styggrubba". Man anser att möjligheterna att återbeskoga området efter avverkning kan ifrågasättas och att annan form av nyttjande bör kunna ge fler arbetstillfällen på lång sikt. Rekommendationerna efter genomförd studie är att området bör skyddas baserat på såväl ekologiska motiv som utifrån dess nytta för friluftsliv, rennäring, forskning och försiktigt utnyttjande för turism.*
- Ali, A. m.fl. 2001. Mälskarbäcken (Vilhelmina). Rapport från projektet Skoglig vattenmiljö. Skogsstyrelsen, Västerbotten, Länsstyrelsen i Västerbottens län och Arbetsförmedlingen. *Rapport från inventering av Mälskarbäcken, som prioriterat vattendrag, med närområden. Inventeringen syftar till att dokumentera skogs- och vattenuppgifter, miljövärden och mäsklig påverkan samt att lagra resultat i data- och kartbaser.*
- Ali, A. och Jaramillo, M. 2001. Bullersjöbäcken - Vilhelmina. Rapport från projektet Skoglig vattenmiljö. Skogsstyrelsen, Västerbotten, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsarbetsnämnden och Arbetsförmedlingen. *Rapport från inventering av Bullersjöbäcken i Vilhelmina, som prioriterat vattendrag, med närområden. Inventeringen syftar till att dokumentera skogs- och vattenuppgifter, miljövärden och mäsklig påverkan samt att lagra resultat i data- och kartbaser.*
- Ali, A. och Staaf, C. 2000. Ängsbäcken. Rapport från projektet Skoglig vattenmiljö. Skogsstyrelsen, Västerbotten, Länsstyrelsen i Västerbottens län och Arbetsförmedlingen. *Rapport från inventering av Ängsbäcken, som prioriterat*

vattendrag, med närområden. Inventeringen syftar till att dokumentera skogs- och vattenuppgifter, miljövärden och mäsklig påverkan samt att lagra resultat i data- och kartbaser.

- Andersson, E. 2005. Forskningsseminarium skogsbruk-rennärning 11-12 augusti 2004. Skogsstyrelsens Rapport 17/2005. Skogsstyrelsen förlag. Jönköping. *Rapport från seminarium med syfte att belysa viktiga forsknings- och utvecklingsfält i gränssnittet skogsbruk-rennärning. Samrådsgruppen, som tagit initiativ till seminariet, har identifierat utbildningsåtgärder, framtagande av renbruksplaner samt förbättrat och effektivare samråd som nyckelområden att arbeta vidare med.*
- Andersson, M. m.fl. 1996 (?) Landskapsidentitet. Examensarbete 20 p. Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för landskapsplanering. Alnarp. *En framställning av hur människan förhåller sig till platser och landskap med syfte att klargöra vad våra upplevelser består av vad våra känslor förmedlar. Under en resa genom Bohuslän, Östergötland, Dalarna och Lappland används en introspektiv metod och man drar slutsatsen att människans känslor har stor betydelse i hennes samspel med landskapet och att detta är ett viktigt komplement vid val av sätt att hantera frågor kring landskapet och olika historiska miljöer.*
- Angelstam, P. och Törnblom, J. 2009. Vilhelmina kommun som ett laboratorium för kunskapsproduktion och lärande om naturresursförvaltning och landsbygdsutveckling: resande workshop 18-21 Augusti 2009. Arbetsmaterial. Sveriges Lantbruksuniversitet, Skogsmästarskolan. Skinnskatteberg. *Ett kompendium som berättar om Vilhelmina kommun och vad forskargruppen "Skog, Landskap och Samhälle" vid Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg gör i Vilhelmina i synnerhet och i andra landskap i Sverige, Vitryssland, Polen, Ukraina och Ryssland i allmänhet. Dessa landskap ses tillsammans som ett stort och spännande nätverk av laboratorier för kunskapsproduktion och lärande för hållbart nyttjande av naturresurser.*
- Anon. 1990. Kulturmiljövård och skogsbruk, Vilhelmina kommun. Länsstyrelsen i Västerbottens län, kulturmiljöenheten. Umeå. *Bilaga till Vilhelmina kommuns sambruksplanering som presenterar inventeringar och redovisningar av fornminnen och kulturhistoriska lämningar i Vilhelmina kommun.*
- Anon. 1990. Sambruksformer för markanvändningsintressen inom Vilhelmina kommun – Inventering Handlingsprogram. Länsstyrelsen i Västerbottens län samt Skogsvårdsstyrelsen. Umeå. *Rapporten redovisar, i sin första del, bakgrundsinformation om Vilhelmina kommun samt en beskrivning av markanvändningsintressen inom kommunen. I rapportens andra del presenteras ett handlingsprogram för att uppnå ett samnyttjande av marken som kan accepteras av berörda parter. Då skogsbruket anses vara den verksamhet som främst förändrar miljön handlar programmet till största del*

om vilka anpassningar och hänsyn skogsbruket bör ta gentemot övriga intressen.

- Anon. 1990. Skogsbruk – Naturvård i Vilhelmina kommun. Skogsvårdsstyrelsen. Vilhelmina. *En skrift som, kopplat till den kommunala sambruksplaneringen, syftar till att visa på hur man i det dagliga arbetet med skogen uppnår bra resultat för flora och fauna genom olika naturvårdshänsyn samt hur man identifierar skogsmiljöer som är särskilt värdefulla ur naturvårdssynpunkt och där skogsbruket måste ta särskild hänsyn.*
- Anon. 1998 ?. Alternativa skötselmetoder Andersbäcken. Arbetsrapport ?. Skogsvårdsstyrelsen/SCA. Vilhelmina. *Redovisning av skogsskötsel försök med två huggningstyper, förberedande skärmhuggning samt plockhuggning, i sumpskog. Försöket är ett i en serie med syfte att finna praktiska och ekonomiska alternativ till kalhyggesbruk i förhållandevis högproduktiv gransumpskog. Virkesförrådet mäts och frekvens samt mängd hotade arter undersöks före och efter avverkning.*
- Anon. 2000. Översiktsplan för Vilhelmina kommun. Antagandeverision 2000. Vilhelmina kommun. Vilhelmina.
- Anon. 2001. Forest Sector Programme for the Northern Dimension. Framework Document. University of Joensuu, Faculty of Forestry. Joensuu. *The Northern Dimension Forest Sector Programme (NDFSP) presenterar strategier för skogsskötsel, policies, kunskapsspridning etc. hos sett flertal institutioner i norra Europa. NDFSPs målsättning är att identifiera och ställa upp gemensamma mål för löpande utveckling av praktiska arbetssätt, prioritering, kartläggning och lärande av erfarenheter etc. för hållbart skogsbruk och försörjning inom länderna i regionen.*
- Anon. 2004. Biotopvårdsarbeten i Laxbäcken, Malgovik. Projektbeskrivning. Södra Lappland. *Föreslag på lämpliga biotopvårdsarbeten i Laxbäcken – baserat på genomförda inventeringar.*
- Anon. 2010. Så här kan vindkraft och rennäring samexistera. Projektrapport Vindren. Svensk Vindenergi och Svenska Samernas Riksförbund. *Kunskapspärm som innehåller riktlinjer för vindkraftsprojektörer och samebyar och som kan användas i olika skeden av planering, bygge och drift av vindkraftanläggningar.*
- Anon. 2010. Vindkraftplan för Södra Lappland – tillägg till översiktsplan. Kommunerna i Södra Lappland (Dorotea, Vilhelmina och Åsele). *Planen visar förutsättningar för vindkraftetablering i Södra Lappland och pekar ut områden där det kan vara lämpligt att bygga vindkraftparker.*
- Anon. 2011(?). Miljömålen i Vilhelmina kommun 2011-2014. Vilhelmina kommun. Vilhelmina. *Redovisning av lokala miljömål för Vilhelmina kommun 2011-2014.*

- Anon. 2011. Vindbruk och rennärning – om kumulativa effekter. Länsstyrelsen i Västerbottens län. *För en sameby måste varje ny vindkraftetablering ses i ett sammanhang, tillsammans med andra etableringar och verksamheter och hur dessa sammantaget påverkar deras renskötsel. Syftet med studien är att belysa hur renskötseln på Vilhelmina norra samebys vinterbetesland har påverkats över tid av förändrad mark- och vattenanvändning samt att öka förståelsen för hur studier av kumulativa effekter kan vara vägledande för lokaliseringar av anläggningar. Studien ska bidra till att underlätta och effektivisera tillståndsprocessen vid vindkraftetablering och har genomförts inom projekt Vindbruk i Västerbottens län.*
- Anon. 2023. Fiskväg vid Sollefteå kraftverk, fördjupad utredning. Norconsult at the request of Vilhelmina Model Forest. Uppdragsnr.: 108 36 70 Version: 3. *Syftet med rapporten är att realisera idén om en naturlig fiskväg vid Sollefteå kraftverk och utarbeta ett förslag som bedöms kunna fungera i praktiken. Rapporten syftar till att utforma och beskriva de olika delarna av fiskvägen som krävs för att den ska kunna fungera såväl som att beskriva flöden, schaktvolym, materialåtgång, kostnader mm. Resultatet från rapporten ska kunna användas som del i det beslutsunderlag som krävs för att avgöra hur projektet bäst tas vidare.*
- Aronsson, K-Å. 1992. Renar på spåren – pollenanalys på nya vägar. I Lassila, M. och Rathje, L. (red.). 1992. Markkontakt. Palsar, pingos och löss. Tidskrift för Västerbottens Geovetenskapliga förening, Nr 1 – 1992, s. 28-32. *Historisk spårning av renskötseln genom undersökning lappvallar (bl.a. kring Bielite, i Vilhelmina kommun) och forna rengården med hjälp av pollenanalys.*
- Aronsson, K-Å. 1993. Renbetesland – Bijelite, Lappland. I Blomkvist, N. (red.) 1993. Läsa landskap – en fälthandbok om svenska kulturmiljöer. Utbildningsradion, Riksantikvarieämbetet och Nordiska museet. Sveriges Utbildningsradio AB. Stockholm. *Bokens fokus är vad kulturmiljöer berättar om människan, hennes försörjning och levnadssätt. Den utgår från sjuttio svenska miljöer som innehåller välbevarade kulturmiljösystem som har sammanhängande spår av en bestämd grupp människors livsföring och tankevärld under ett givet historiskt skede. I kapitlet om jägarfolken och nomadernas landskap presenteras Bielite och Tomasvallen.*
- Atlegrim, O och Sjöberg, K. 1992. Effekter av kalhuggning och blädning på blåbärsris och insektslarver – preliminära resultat från en studie sommaren 1992. Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för skoglig zooekologi. Umeå. *En studie, i Vilhelmina-regionen i Västerbottens län, av hur blädning påverkar samspelet i näringskedjan mellan blåbär, insektslarver och fåglar. Resultaten tyder på att det studerade samspelet påverkas mindre av blädning än av kalhuggning.*
- Atlegrim, O och Sjöberg, K. 1996. Comparison of invertebrate abundance and biomass between a clear-cut stand and four stands under tree cover in Swedish boreal coniferous forests. Entomologica Fennica 7:17-27. *En studie som behandlar*

skillnader mellan en sju år gammal kalavverkning och fyra skogsområden med avseende på förekomst av ryggradslösa djur – viktiga för insektsätande fåglar. Resultaten indikerar att skillnaden mellan kalavverkning och beskogat område är större med avseende på djur som lever i fältskiktet än beträffande marklevande djur. Jämfört med beskogade områden karaktäriseras kalavverkade områden av högre förekomst av savsugare (hackspettar) och lägre förekomst av lövätande larver i fältskiktet. Det senare beror troligen på mindre mängd födoväxter för larverna i det kalavverkade området. Skillnaden anses kunna vara av stor ekologisk betydelse då larverna är en viktig föda för insektsätande fåglar.

- Atlegrim, O och Sjöberg, K. 1996. Effects of clear-cutting and selective felling in Swedish boreal coniferous forests: response of invertebrate taxa eaten by birds. *Entomologica Fennica* 6:79-90. *En analys av kortsiktiga (0-4 år) effekter från selektiv trädfällning (blädning) och kalavverkning på födoresurser för insektsätande fåglar. Kalavverkning, med direkta effekter som större temperaturförändringar och indirekta effekter som ökad solinstrålning etc. uppvisar betydande lägre förekomst, mängd och artsammansättning av ryggradslösa djur. Selektiv trädfällning uppvisar ingen signifikant skillnad från icke avverkade områden, vilket betyder att selektiv trädfällning kan ge insektsätande fåglar liknande förutsättningar som icke avverkade områden med avseende på föda.*
- Atlegrim, O. 1991. Samspel i näringskedjan blåbär, insektslarver, fåglar. Skogsfakta, nr. 2 1991. Sveriges Lantbruksuniversitet, skogsvetenskapliga fakulteten. Uppsala. *En populärvetenskaplig presentation av samspelet mellan blåbär insektslarver och fåglar samt vilka faktorer som inverkar på samspelet.*
- Atlegrim, O. och Sjöberg, K. 1996. Effects of clear-cutting and single-tree selection harvests on herbivorous insect larvae feeding on bilberry (*Vaccinium myrtillus*) in uneven-aged boreal *Picea abies* forests. *Forest Ecology and Management* 87 (1996): 139-148. *En studie av hur kalavverkning och selektiv trädfällning (blädning) påverkar larver som lever på blåbärsris. Resultaten tyder på att kalavverkning påverkar blåbärsriset, de larver som äter blåbärsriset, samt samspelet dem emellan, negativt. Situationen i områden med selektiv trädfällning verkar likna den i icke avverkade områden. Eftersom larver som äter blåbärsris är viktig föda för häckande fåglar anses det kunna vara viktigt att trädfällning endast orsakar måttlig påverkan på blåbärsris och larver.*
- Atlegrim, O. och Sjöberg, K. 1996. Response of bilberry (*Vaccinium myrtillus*) to clear-cutting and single-tree selection harvests in uneven-aged boreal *Picea abies* forests. *Forest Ecology and Management* 86 (1996): 39-50. *En analys av kortsiktiga (0-4 år) effekter från selektiv trädfällning (blädning) och kalavverkning på blåbärsris som föda för herbivorer (växtätare). Studien visar att såväl selektiv trädfällning som kalavverkning påverkar tillväxten av blåbär. I jämförelse med kalavverkning resulterar ändå selektiv trädfällning i så pass hög tillgång och*

kvalitet på blåbärsris för herbivorererna att det i ett kortsiktigt perspektiv liknar icke avverkade områden.

Axelsson Lindgren, C. 1999. En semantisk modell för skogsupplevelse. Arbetsrapport 99:3. Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för landskapsplanering. Alnarp. *Rapport från en studie av människors upplevelse av sin omgivning med hjälp av modeller där uppsättningar av adjektiv beskriver olika upplevelsedimensioner. Studien omfattar urban befolkning och landsbygdsbefolkning i Sverige och Danmark och i barrskogs- resp. lövskogsområden.*

Berglund, A. och Löfgren, M. 1993. NISP. Examensarbete nr. 2. Sveriges Lantbruksuniversitet, Norra Skogsinstitutet. Bispgården. *En redogörelse över vad begreppet NISP, naturvårdsinriktade skogsbruksplaner, står för samt om och i så fall i vilken utsträckning NISP bidrar till att tillgodose det ökade kravet på naturvårdshänsyn. Bland slutsatserna nämns att NISP som politiskt instrument troligen kommer att försvinna, men att generell kunskapshöjning och samarbete "över gränserna", när det gäller naturvårdsinriktad skogsskötsel är viktigt för en positiv utveckling.*

Bjärstig, T., & Thellbro, C. Deltagande planering – underlättar det samråd och utställning av en ny översiktsplan? PLAN nr 1 (mars 2019)

Bjärstig, T., Thellbro, C., Zachrisson, A. & Svensson, J. 2018. Grön översiktsplanering i fjällen – Vilhelmina som exempel. Slutkonferens Storslagna fjäll. Poster.
https://www.researchgate.net/publication/324771001_GRON_OVERSIKTSPLANERING_I_FJALLEN-VILHELMINA_SOM_EXEMPEL

Bjärstig, T., Thellbro, C., Zachrisson, A. & Svensson, J. Implementing collaborative planning in the Swedish mountains - the case of Vilhelmina. WIT Press, 2018, Vol. 217, s. 781-796. <https://www.witpress.com/elibrary/wit-transactions-on-ecology-and-the-environment/217/36989>

Bjärstig, T., Zachrisson, A., Svensson, J. & Thellbro, C. 2018. Grön översiktsplanering i fjäll- och fjällnära landskap. Deltagande planering för en hållbar och innovativ översiktsplan för Vilhelmina kommun. Naturvårdsverkets rapportserie.
https://www.researchgate.net/publication/323357212_Gron_oversiktsplanering_i_fjall-och_fjallnara_landskap_Deltagande_planering_for_en_hallbar_och_innovativ_oversiktsplan_for_Vilhelmina_kommun

Carlsson, J. 2012. Examining the Social Component of Sustainable Forest Management in Prince Albert and Vilhelmina Model Forests. Examensarbete. Swedish University of Agricultural Sciences. Umeå. *Utöver de ekonomiska och ekologiska perspektiven på hållbarhet måste hänsyn tas till sociala värden som bidrar till människors hälsa, lokal delaktighet, samarbete mellan intressenter, mänskliga rättigheter och kulturell tillhörighet. I detta examensarbete undersöks de sociala aspekterna av hållbar skogsskötsel i Prince Albert Model*

Forest, PAMF, (Kanada), och Vilhelmina Model Forest, VMF, (Sverige) genom jämförande analys av projekt, aktiviteter, dokument relaterade till resp. organisation samt genom intervjuer. PAMF och VMF har ett nära utbyte och står båda inför liknande utmaningar som glesbefolkade boreala skogsområden. Slutsatser är att det i framtiden kan vara viktigt att Model Forests får politiskt erkännande och legitimitet för att kunna förbättra olika typer av konflikthantering. Ekonomin är avgörande för att en Model Forest ska kunna drivas, verksamheten koordineras och att det ska finnas möjlighet till presentation och representation i olika sammanhang.

- Carlsson, J. och Lidestav, G. 2012. Vilhelmina Model Forest – hållbart skogsbruk med sociala värden. Fakta Skog 7/2012. Sveriges Lantbruksuniversitet, Publikationstjänst. Uppsala. *Faktablad som presenterar Model Forest-konceptet, utifrån samarbetet mellan Vilhelmina och Price Albert Model Forests, som ett verktyg att hantera frågor kring hållbar markanvändning ur såväl fysiskt som socialt perspektiv. En av slutsatserna är att "En ökad politisk legitimitet för Model Forest-organisationerna skulle förstärka möjligheterna till konfliktlösning och jämlikhet mellan olika skogliga intressenter och urbefolkningars rättigheter."*
- Dahlberg, A. 2011. Kontinuitetsskogar och hyggesfritt skogsbruk. Slutrapport för delprojekt naturvärden. Skogsstyrelsens Rapport 7/2011. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. *Redovisning av utredning som berör 1) begreppen kontinuitetsskog och kontinuitetsberoende, 2) vilka naturvärden som finns i kontinuitetsskog, 3) förekomsten av kontinuitetsskog nationellt och regionalt samt 4) tolkning av hur hyggesfri respektive konventionell skogsskötsel påverkar naturvärden knutna till kontinuitetsskog. Kontinuitetsskog, k-skog, är skog som varit kontinuerligt trädbevuxen sedan 1700. Sammanfattningsvis bedöms hyggesfritt skogsbruk ge bättre förutsättningar för många naturvärdesarter, i synnerhet för mykorrhizasvampar och hänglavar. De bedöms klara en avverkning bättre än vid traditionellt trakthyggesbruk, under förutsättning att god miljöhänsyn lämnas. Hyggesfritt skogsbruk anses dock inte vara ett alternativ till områdesskydd, naturvårdsinriktad skötsel eller frivilliga avsättningar för att gynna skogens biologiska mångfald. Däremot kan hyggesfritt vara ett komplement för att minska negativa effekter på mark som skall brukas.*
- Dahlberg, L. 2009. Utvärdering av metoder för kvantifiering av epifytiska hänglavar. Skogsstyrelsens Rapport 3/2009. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. *Från sin roll i ekosystemet kan de epifytiska lavarna, genom sin status och förekomst, bidra med viktig information för forskning och naturvård. Rapporten redogör för en behovsundersökning hos avnämare samt en metodutvärdering från olika vetenskapliga studier. Behovet av information om hänglavar är störst inom skogsbruk och rennäring och det anses nödvändigt att hitta en standardiserad kvantifieringsmetod med brett användningsområde. Klumpmetoden föreslås som en icke-destruktiv metod som är enkel att lära och utföra, effektiv med avseende på tid och kostnad och inkluderar lämplig kvalitetskontroll.*

- Esselin, A. 2012. Kommunikationsstrategi för renbruksplan. Skogsstyrelsens Rapport 1/2012. Skogsstyrelsen förlag. Jönköping. *Rapport med syfte att presentera en strategi för hur Sveriges samebyar kan använda renbruksplan (RBP) med renGIS inför, under och efter samråd med andra markanvändare.*
- Essen, P-A. 1992. Effekter av blädningsskogsbruk på barrskogslavar. Lägesrapport. Umeå Universitet, institutionen för ekologisk botanik. Umeå. *Lägesrapportering från två delprojekt som studerar 1) Effekter av blädning på lavar 2) Jämförelse av lavmängd mellan kulturskog och urskog. I delprojekt 1 visar resultaten att skogstypen har betydelse för mängden allmänt förekommande blad- och busklavar i ett bestånd och att lavmängden minskar (dock mindre än väntat) efter blädning. Effekter på hotade arter (främst skorplavar) bör studeras separat. I delprojekt 2 visar resultaten att en avverkningsmogen kulturskog har avsevärt mindre (än väntat) mängd/biomassa epifytiska lavar än en högåldrig granurskog. Skillnaderna tycks främst bero på att trädgrenarna är yvigare, äldre och grövre i granurskogen. Sammantaget menar man att delprojekt 2 visar på urskogarnas stora betydelse för biologisk mångfald.*
- Fjellström, A-M. 2012. Att lösa konflikter via konsensus? En fallstudie av centrala samrådsgruppen för skogsbruk och rennäring. C-uppsats. Umeå Universitet, Statsvetenskapliga institutionen. Umeå. *Uppsatsen undersöker vilka förutsättningar en grupp har när staten, utifrån principen "frihet under ansvar", överlåter till deltagarna att själva lösa konflikter som uppstår mellan två olika parter som använder samma naturresurser. Studien visar att den undersökta gruppen inte uppfyller de grundläggande kriterierna för en lyckad samarbetsprocess. Detta beror på att det finns en maktobalans mellan de aktuella näringarna som inte kan påverkas genom gruppens arbete samt att det finns en djupt rotad misstro mellan parterna. Ökad kunskap och frivilliga samverkansorgan nämns som vägar att lösa konflikter. Effekten kan dock begränsas av minimikrav i lagstiftning gällande hänsyn/anpassning. För gruppen "olösliga" frågor är ofta sådana som måste lösas på statlig politisk nivå. Slutsatsen blir att staten måste agera mot maktobalansen för att arbete i denna typ av grupp, gällande samverkan inom naturresursförvaltning, ska fungera.*
- Fjellström, A-M. 2012. Learning from our Elders Year Three. Circumboreal Climate Project report. Vilhelmina Model Forest, Vilhelmina, Sweden and Prince Albert Model Forest, Saskatchewan, Canada. *The overriding purpose of the project was to identify methods for equipping young people in the Vilhelmina North Reindeer Herding District with the skills necessary for documenting stories of older relatives or others involved in the Reindeer Herding District. The young people involved in the project have learned about land use, climate change, predators and other factors that affect the reindeer herding their own Reindeer Herding District. Part of the project aimed to identify possible areas of collaboration with a similar project in the Prince Albert Model Forest (PAMF) in Canada.*

- Fjellström, A-M. 2012. Lära av våra äldre - Lieredh båarasåbpoe almetjeste. Rapport från cirkumborealt klimatprojekt. Vilhelmina Model Forest, Vilhelmina, Sverige och Prince Albert Model Forest, Saskatchewan, Kanada. *Det övergripande syftet med projektet var att identifiera metoder för att utrusta ungdomar i Vilhelmina Norra sameby med de färdigheter som krävs för att dokumentera äldre släktingars, eller andra som är involverade i samebyns, berättelser. Ungdomarna som deltog i projektet har lärt sig om markanvändning, klimatförändring, rovdjur och andra faktorer som påverkar renskötseln i den egna samebyn. En del av projektet syftade till att identifiera möjliga områden för samarbete med ett liknande projekt i Prince Albert Model Forest (PAMF) i Kanada.*
- Fjällström, K. 1986. Skiss över Tomasvallen. *Handskriven/tecknad beskrivning av Stor-Thomas och Tomasvallen.*
- Fries, C. 1994. Skogsbruk för virke och biologisk mångfald – ett enkelt kompendium inriktat på planering av svensk boreal skog på landskapsnivå. Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för skogsskötsel. Umeå. *En redogörelse av att skogsbruket måste planeras på basis av flera variabler, såsom strukturer på beståndsnivå (trädslagsblandning, förekomst av mycket gamla samt döda träd, höjdsiktning etc.) på landskapsnivå (förekomst av olika beståndstyper, successionsstadier etc.) samt landskapets beskaffenhet (läge, storlek och form), för att skogen ska ge en god avkastning och att den biologiska mångfalden samtidigt behålls.*
- Grahn, B. m.fl. 1997. Miljöanpassad skoglig vägnätsplan Njakaområdet i Vilhelmina kommun. Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län. Vilhelmina. *Framtagande och test av modell för översiktlig vägnätsplanering baserad på befintligt inventeringsunderlag och GIS-teknik. Dokumentet är ett exempel på en effektiv och miljöanpassad skoglig vägnätsplan inom ett, ur miljösynpunkt, känsligt område.*
- Grundström, A & Baer, K. 2014. Survival in Samiland: Cultural cookbook and stories after seasons. Vilhelmina Model Forest. *The lives of both the indigenous people in Scandinavia; the Sami and the pioneers in the Swedish northern mountains were hard. Mostly because of the climate they had to be both creative and cooperative when times were tough. Usually you read about problems when two cultures have to live together sharing the same space. There are other more positive stories too. This is one of them and this book is a proof of those good things can be created when we come together and share our knowledge. In the book you will also find a number of specially selected recipes from Annica, Karin and families of pupils at the school Saxnäs, Vilhelmina. Still, it is the recipes' importance from a cultural perspective that is the book's theme: how the lives and food followed the changing seasons and how their lives were influenced by the landscape in which they lived and worked. Read the stories about how Sami and pioneer families in Vilhelmina's mountain villages used to live, when this was still roadless land... The authors' upbringing and experiences*

of mountain culture have formed the basis of the book's content. This meeting of generations in their home surroundings is unique.

- Hallin, U. 1997. Förekomst av vedsvampar och död ved i tre blådade boreala granskogar. Examensarbete. Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för skoglig vegetationsekologi. Umeå. (With English summary.) *En jämförande studie (omkring Stalon i Vilhelmina kommun, Västerbottens län) av förekomsten av död ved och vedsvampar i tre blådade, brandrefugiala granskogar, med olika grad av avverkningspåverkan. Slutsatsen är att förutsättningen för att störningskänsliga, rödlistade arter ska överleva är betydligt bättre i blådad granskog jämfört med i skog som sköts enligt någon form av trakthyggesbruk. Det anses dock inte vara möjligt att uppnå samma vedsvamprikedom i en på ekonomiska grunder brukad skog som i en orörd skog.*
- Hamilton, A. 2003. Effektivare samråd mellan rennäring och skogsbruk – förbättrad dialog via ett utvecklat samrådsförfarande. Arbetsrapport 103/2003. Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för skoglig resurshushållning och geomatik. Umeå.
- Hamilton, A. 2003. Effektivare samråd mellan rennäring och skogsbruk – förbättrad dialog via ett utvecklat samrådsförfarande. Skogsstyrelsens Rapport 3/2003. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. *Ett examensarbete på uppdrag av Skogsstyrelsen med syfte att ta fram en ny form av samrådsprotokoll samt ett flödesschema över samrådsförfarandet mellan rennäring och skogsbruk och Skogsvårdsstyrelsens handläggning. Examensarbetet undersöker även var största problemen ligger idag, gällande samråd, och ett förslag på förbättrat samrådsförfarande lämnas. Resultatet blev ett förenklat och ett detaljerat protokoll, ett flödesschema över ett tänkt framtida normalt samrådsförfarande samt tips och råd till samrådande parter med syfte att underlätta förfarandet.*
- Hedlund, M. 1999. Laxbäcken, Vilhelmina kommun. Lapplands Vatten och Fiskevård. *Rapport från inventering med avseende på bottenmaterial, bottenmorfologi, vattendragsbredd, bedömning av biotop för öring samt genom elfiske. Förslag till åtgärder mot begränsande faktorer för öringbeståndet, såsom bäckens struktur, ges. Eventuella åtgärder anses nödvändiga att kopplat till ett strukturerat uppföljningsprogram.*
- Hemberg, L. 1996. Västerbotten – Gränser. Sammanställning från Skogsvårdsstyrelsen, Markanvändningsenheten, Vilhelmina. *Karta och beskrivning av de olika gränser som återfinns inom Västerbottens län och som främst relaterar till skogsförnygring samt till samernas tillgång till land för renskötsel, jakt och fiske.*
- Holmgren, E. 2006. Forest Commons in Boreal Sweden – Influences on Forest Condition, Management and the Local Economy. Licentiate Thesis. Swedish University of Agricultural Sciences, Department of Resource Management and Geomatics. Umeå. *En studie av allmänningsskogar och hur dessa brukas och genererar*

avkastning i jämförelse med andra ägarkategorier samt i relation till allmänningsskogens syfte och uppsatta mål. Resultaten visar bl.a. att skillnaderna inte är så stora i skogsskötselaktivitet mellan olika ägarkategorier. Det finns dock tydliga skillnader i bruksintensitet mellan delägare och icke-delägare i allmänningsskogar. Delägare brukar sin skog med lägre intensitet och bidrar mindre till den lokala ekonomin genom skatter. Dessa resultat antyder att allmänningsskogar inte helt lyckas nå syfte och uppsatta mål och att skillnader i bruksintensitet, åtminstone delvis, kan bero på inom vilket institutionellt ramverk skötseln bedrivs.

- Holmlund, M. 2008. The impact of changed land use on a river landscape. Study on brown trout habitat in the Laxbäcken catchment, Västerbotten County, Sweden. Examensarbete B-31. Stockholms universitet, institutionen för naturgeografi och kvartärgeologi. Stockholm. (Med svensk sammanfattning.) *En studie av hur olika skogsbruksmetoder har påverkat ett vattendrag, dess strandzon och dess öringpopulation med syfte att skapa en referensnivå för framtida undersökningar i samma område. Resultaten indikerar att skogsbruk och de metoder som används i strandzonerna styr mängden död ved i vattendragen och detta påverkar i sin tur öringhabitat. Dessa har vidare även påverkats av flottningsrensning i Laxbäcken samt av vattenkraftutbyggnad nedströms, i Ångermanälven. För att en livskraftig öringpopulation ska kunna leva i Laxbäcken anses en restaurering av vattendraget även behöva ta skötseln av omgivande marker, i synnerhet strandzonerna, i beaktande. Utöver det krävs investeringar i laxtrappor nedströms i avrinningsområdet.*
- Hooper, R. 2012. En beskrivning av Vilhelmina Kommun – Klimat, effekter och anpassning. En rapport inom ramen för Vilhelmina Model Forest Examensarbete. Sveriges Lantbruksuniversitet och University of British Columbia, Umeå och Vancouver. (Även Power Point-presentation på engelska.) *En presentation av preliminär information (från klimatdata, historiska trender och prognoser för framtiden) kring klimatförändringar i Vilhelmina Kommun och Vilhelmina Model Forest med syfte att inleda dialogen kring klimat och klimatförändringar i området. Rapporten belyser särskilt hur klimatförändringar påverkar landskapet och hur detta inverkar på aktörer i samt skötsel och planering av landskapet.*
- Hooper, R. 2012. Learning about Vilhelmina Kommun – Climate, Impacts and Adaptation. A Vilhelmina Model Forest Project. Report. Swedish University of Agricultural Sciences and University of British Columbia, Umeå and Vancouver. (Även Power Point-presentation.) *A presentation of preliminary facts (from climate data, historical trends and projections for the future) on climate change in the Vilhelmina community and Vilhelmina Model Forest with a view to open the dialogue on climate and climate change in the region. In particular, the report highlights how climate change affects the landscape and its impact on actors in, maintenance and planning of the landscape.*

- Ihse, M. och Oostra, S. 2009. Regionala landskapsstrategier – ett rikt växt- och djurliv. En kunskapssammanställning - fallstudier. Naturvårtsverkets rapport 5855. Naturvårdsverket. Bromma. *Ett långsiktigt bevarande av biologisk mångfald och funktionella ekosystem innebär att det är otillräckligt att bara inrikta naturvården på skyddet av små områden. Planering och skydd/skötsel behöver istället ske med en helhetssyn över ett helt landskap. Målet med rapporten är att göra en sammanställning av befintlig kunskap om hur landskapsekologiska tankesätt, teorier, idéer och modeller samt helhetstankar för landskapsplanering kan användas och har använts för att beskriva och/eller genomföra landskapsstrategier. Sammanställningen ska ligga till grund för Naturvårdsverkets arbete med att ta fram en vägledning för landskapsstrategier för biologisk mångfald, som berör arbetet med det 16:e miljökvalitetsmålet, Ett rikt växt- och djurliv.*
- Johansson, B. ?. Minnesrum... för kallkällan däri skogs- och myrlande där oppom lapplandsgränsen... *Diktsamling om kallkällor ovan "Lapplandsgränsen".*
- Johansson, O. 2018 (?). Dalasjö – skyddsutredning. Vilhelmina kommun. *Projektet syftar till att upprätta en skyddsutredning där natur- och friluftslivsvärden kartläggs, vilka intresseområden som finns, markägarförhållanden etc. i syfte att förbereda bildande av ett kommunalt naturreservat i Vilhelmina. Skyddsutredningen utgör underlag för eventuellt bildande av ett kommunalt reservat. Det område som eventuellt avsätts som naturreservat kommer att behöva hålla höga naturvärden, vara attraktivt för friluftsliv och rekreation, och reservatsbildningen syftar till att bevara områdets natur, kultur och friluftsvärden. Projektet bidrar tydligt till att uppnå de kommunala, regionala och nationella miljömålen.*
- Jougda, L. m.fl. 2006. Arenor för hållbart brukande av landskapets alla värden – begreppet Model Forest som ett exempel. Skogsstyrelsens Rapport 7/2006. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. *En rapport som syftar till att beskriva begreppet Model Forest, med Vilhelmina Model Forest som exempel, som en typ av arena för utveckling av hållbart nyttjande av skogslandskapets varor och tjänster i ett landskapsperspektiv. En sammanfattning görs också av regionala, nationella och internationell ansatser att skapa liknande arenor.*
- Jougda, L. m.fl. 2008. Arenas för Sustainable Use of All Values in the Landscape – the Model Forest concept as an example. Skogsstyrelsens Rapport 1/2008. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping.
- Jougda, L. m.fl. 2011. Upprättade renbruksplaner 2005-2010. Skogsstyrelsens Rapport 6/2011. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. *En sammanställning av arbetet med renbruksplaner (RBP) för 26 samebyar i Norrbotten, Västerbotten och Jämtland-Härjedalen. Genom fältinventeringar, foto- och skriftlig dokumentation, satellitbildstolkning, GPS på ren, analys av omvärldsfaktorer och lagring av data med ett särskilt utvecklat GIS-system; renGIS 2.0, m.m. har renskötarna kunnat öka sina kunskaper om bl.a. betestillgång och snöförhållanden.*

Dessutom fungerar GPS på ren som stöd vid praktisk renskötsel och som pedagogiskt kommunikationsverktyg. Beslutsunderlag kan nu presenteras visuellt och planerna får ökad betydelse vid olika former av samråd.

Lauritz, M. m.fl. (red.) 2006-2011. Vilhelmina – En lappmarksbygd på väg mot framtiden. Tidningsklipp berättar. (8 volymer; 1900-1917, 1918-1925, 1926-1932, 1933-1936, 1937-1940, 1941-1943, 1944-1947 samt 1948-1949.) Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Umeå (DAUM). Umeå. *Sammanställning av tidningsurklipp som beskriver tillstånd och skeenden i Vilhelmina kommun från 1900 till 1949.*

Lidestav, G., Svensson, J. & Hedblom, M. (Eds.) 2015. Innovative tools to support cooperation among stakeholders in Baltic Landscapes – a handbook. Baltic Landscape nr 39, 2015.
https://www.researchgate.net/publication/289250691_Innovative_tools_to_support_cooperation_among_stakeholders_in_Baltic_landscapes_-_a_Handbook

Lidestav, G., Thellbro, C., Sandström, P. Lind, T. Holm, E. Olsson, O. Westin, K., Karppinen, H & Ficko, A. Interactions between Forest owners and their forests. In: Keskitalo, E. Carina H. (Ed.) Globalisation and Change in Forest Ownership and Forest Use, Natural Resource Management in Transition, p. 97-137. Palgrave Macmillan, UK. DOI: 10.1057/978-1-137-57116-8. *More than half of the forest land in Europe is privately owned, and ownership structure is known to have implications for management, production of timber and other forest products and services that support the transformation towards a green economy. This chapter provides examples of how we can gain knowledge about the forest and forest owner/user relationship from a structural point of view. Sweden is taken as an example because of the accessibility of continuous data on forest conditions, ownership and demographic data. It is concluded that the pace of change in ownership structure and forest management behaviour is slow. Further, neither the ongoing migration, urbanisation, ageing population nor the increased proportion of women seems to reduce the willingness to manage and harvest.*

Linck 2015 Skogens sociala värden i Dalasjö. Arbetsrapport 434 2015. Student Thesis 3 hp A2E. SLU Umeå. *The forest is not only an important economic resource for Sweden and a habitat for many plant and animal species. It also holds large experiential and recreational values, i.e. social values. The forest should supply many interests, and conflicts can arise between different stakeholders. Focus of this study was a forest area located near the village Dalasjö in Vilhelmina municipality in northern Sweden where a conflict of interest arose between the forest owner tentative plans to final felling and the desire of the local villagers to keep the area intact for recreation and social activities. The main aim of this study was to conduct a survey and description about the social values of the forest in Dalasjö and the current conflict of interest. Focus group discussions with local villagers were performed to explore how the local villagers define*

social values, how forest, land and water are used for recreation and outdoor life and the conflicts of interest which exist in the area. The result showed that the forest area is an integrated part of the collective identity in the village and that the villagers value the forest high for its aesthetics and accessibility. Conflicts of interests that were found were the conflict between the forests economical value and the villagers' interest of keeping the social values in the area.

- Lindgren, J. 2013. Sveaskogs försäljning av skogsmark i Vilhelmina och Dorotea – målsättning och utfall ur ett glesbygdsperspektiv (English title; Sale of Sveaskogs forestland in Vilhelmina and Dorotea – aims and outcomes from a rural perspective). Examensarbete. Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för skoglig resurshushållning och forskningsprojektet Baltic Landscape. (With English summary.) *Sveaskog AB har av sin ägare svenska staten fått i uppdrag att sälja 10 % av det markinnehav man hade 2002 i syfte att stärka enskilt jord- och skogsbruk. Detta för att det förväntas bli lättare för enskilda privatpersoner att få en utkomst i glesbygden. Syftet med studien var att granska försäljningsprocessen och vilka fastigheter som sålts. Köparna, deras motiv till köpet och hur det påverkat dem och omgivningen har också studerats. Försäljningsprocessen förändrats från att i början ha haft ganska höga krav på köparna av fastigheterna till dagens läge när vem som helst kan få köpa. Det är långt ifrån självklart att fastighetsförsäljningen haft den positiva påverkan på glesbygden i Vilhelmina och Dorotea som man tänkte sig.*
- Lindgren, U. m.fl. 2000. Skogsbruket i den lokala ekonomin. Skogsstyrelsens Rapport 4/2000. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. *En rapport där skogsbrukets betydelse för den lokala ekonomin analyseras genom förstudier i Vindeln och Vilhelmina kommuner i Västerbottens län samt i kommunerna Jokkmokk och Älvsbyn i Norrbottens län. Studien belyser utvecklingen främst under perioden 1986-1995. Resultaten visar på en drastiskt reducerad skogsvård, förädlingsvärden, ägarstruktur, beskattningssystem samt rationaliseringar som medför att skogsbruket idag har låg direkt betydelse för den lokala ekonomin. Rapporten presenterar även kommunala särdrag.*
- Lisberg Jensen, E. 2002. Som man ropar i skogen: modernitet, makt och mångfald i kampen om Njakafjäll och i den svenska skogsbruksdebatten 1970-2000. Akademisk avhandling. Lunds universitet, humanekologiska enheten. Lund. *Det har länge funnits en tro på teknologisk utveckling, storskalighet och likformighet i det svenska skogsbruket, vilket har kritiserats av miljörörelsen. Konflikten växte under 1990-talet. Miljörörelsen hotade skogsbruket med bojkotter, vilka organiserats genom moderna kommunikationsteknologi, och konflikten blev så pass allvarlig att den frambringade förhandlingar angående miljöcertifieringsystem. Bland de teorier som diskuteras i avhandlingen ryms kommunikationsstrategier, samverkansstrukturer, ekologisk modernisering, likhet kontra diversitet, lokal kontroll kontra internationella intressen och den socioekonomiska betydelsen av skogsbruk i Norrlands inland.*

- Lundberg, H. 1986. Blåbär, järnväg, virke och tegel – en enkel historia. (även i Sockenskrivaren 1/1987, Vilhelmina skrivarklubb. Vilhelmina). *Minnesskildring från lappmarken...*
- Lundmark, F. 1998. Vilhelminaprojektet 1995-98. Mångbruk i ett landskapsperspektiv. Sveriges Lantbruksuniversitet, Skogsmästarskolan. Skinnskatteberg. *En redogörelse för Vilhelminaprojektet som ett praktikfall där skogsägare, skogsskötare, forskare och Skogsvårdsstyrelsens personal, men även samebyarna och kommunen, kan diskutera principiella frågor och formulera handlingsprogram rörande biologisk mångfald och skogsbruk i ett landskapsperspektiv. Skapandet av en gemensam grundsyn och dialog mellan inblandade parter ses som viktiga för att nå operativa mål och projektet anses som en lyckad början på detta arbete.*
- Lundqvist, L. 1990. Bielite – ett försök med alternativa skogsskötselmetoder i fjällnära granskog. Arbetsrapporter nr 48. Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för skogsskötsel. Umeå. *Redovisning av försöksområde, försöksdesign samt försöksytornas tillstånd före och efter den första avverkningen. Syftet med försöksytorna är att skapa en praktisk skoglig referensram för skogsbruket i det aktuella området, att använda vid undervisning och fortbildning.*
- Lundqvist, L. 2012. Virkesproduktion och inväxning i skiktad skog efter höggallring. Skogsstyrelsens Rapport 11/2012. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. *En sammanställning av nuvarande kunskap inom området, vilken baseras på studier (mätningar), från Sverige, Norge och Finland, av den faktiska utvecklingen i skogen över längre tid. Rapporten presenterar även en genomgång av utvecklingen hos kompletteringsplanterade plantor av olika trädslag satta i genomhuggen skog. Några av slutsatserna är att 1) Gran är det enda inhemska trädslag som långsiktigt kan upprätthålla full skiktning. 2) Tillväxten i fullskiktad skog står i direkt proportion till beståndets virkesförråd. 3) Inga studier tyder på att otillräcklig inväxning är ett långsiktigt problem vid blädningsbruk i granskog. 4) Skogsvårdslagstiftningen ger större spelrum för blädningsbruk än för gallring inom trakthyggesbruk. 5) Kompletteringsplantering av gran i genomhuggen skog kan kompensera för otillräcklig inväxning, men är knappast ekonomiskt lönsamt.*
- Löf, A. m.fl. 2012. Renskötsel och klimatförändring - Risker, sårbarhet och anpassningsmöjligheter i Vilhelmina norra sameby. Statsvetenskapliga institutionens skriftserie, Forskningsrapport 2012:4., Umeå Universitet. statsvetenskapliga institutionen. Umeå. *Baserat på den samlade kunskapen från förr och nu, besitter renskötare och samebyar en unik möjlighet att kartlägga och analysera komplexa förändringar i väder, mark och natur. Studien av Vilhelmina norra sameby visar att klimatförändringens påverkan på renskötseln redan pågår här och nu. Vidare menas att den samlade påverkan av direkta och indirekta effekter av klimatförändring, kan få så pass allvarliga konsekvenser att frågan kräver en ökad medvetenhet och fortsatt utveckling av gemensamma strategiska anpassningsåtgärder.*

- Löf, A. och Carriere, N. 2011. Learning from our elders; Aboriginal perspective on climate change and reindeer/caribou habitat in the circumboreal forest. *Syftet med det aktuella projektet var att identifiera risker med samt tecken på klimatförändring, som långsiktiga förändringar i väderlek och nya vädermönster, och utifrån detta analysera konsekvenser för och anpassningsmöjligheter gällande urbefolkningars verksamheter. Resultaten visar på att klimatförändringar och förändrade vädermönster är betydande för urfolk i den cirkumboreala skogsregionen då det påverkar sättet att nyttja landområden. Klimatförändringarna anses dock för närvarande inte vara det största hotet mot tillämpning av traditionell kunskap. De får dock en kumulativ negativ effekt tillsammans med konsekvenser av ökad konkurrens från andra markanvändare och förluster i samband med införande av västerländska, kulturella värderingar. Studien visar att urfolk är proaktiva och hanterar påverkan från klimatförändringar genom en kombination av tradition, tidigare erfarenheter och modern teknik. Den visar även vikten att hitta sätt att föra traditionell kunskap vidare mellan generationer.*
- Naturskyddsföreningen. 2009. Haveri för naturvården. Naturskyddsföreningens Rapport 2009:2. *Rapporten redovisar, baserat på fältundersökningar i oskyddade skogar med höga naturvärden, krav på åtgärder för att stoppa den bristande naturvården i skogen. Kraven gäller ökat generellt skydd av skogsarealen, stoppade skogsavverkningar på statlig, skyddsvärd mark, utveckling av nya, skärpta delmål för miljö kvalitetsmålet "Levande skogar", ökning av resurser för inventering och skydd kopplat till biologisk mångfald, redovisning och utvärdering av frivilliga avsättningar samt ökad information om arter till alla markägare.*
- Niemi, D. och Waldenborg, M. 2003. Fiskonbäcken. Rapport från projektet Skoglig vattenmiljö. Skogsstyrelsen, Västerbotten, Länsstyrelsen i Västerbottens län och Arbetsförmedlingen. *Rapport från inventering av Fiskonbäcken, som prioriterat vattendrag, med närområden. Inventeringen syftar till att dokumentera skogs- och vattenuppgifter, miljövärden och mäsklig påverkan samt att lagra resultat i data- och kartbaser.*
- Niklasson, M. och Axelsson, A-L. 1995. Brandhistorik i norra Malgomajområdet. Sveriges Lantbruksuniversitet, Institutionen för skoglig vegetationsekologi. Umeå. *Sammanställning av brandhistorik (intervaller och arealer) på talldominerade marker i norra Malgomajområdet från 1200-talet till idag. Brandintervallerna är långa (100-200 år), dubbelt så långa jämfört med t.ex. längre österut i länet. Arealerna är relativt stora; flera är 4000-8000 ha, någon över 16 000 ha, men även mindre arealer har brunnit.*
- Nilson, M. 1996. Large scale landscape composition and structure in managed and prisitne European taiga. Degree thesis. Swedish University of Agricultural Sciences, Department of Wildlife Ecology, Grimsö Wildlife Research Station. *En jämförande GIS-analys av skillnader i rumslig fördelning av ståndorter med olika ålder, landskapsmosaik och fragmenteringseffekter mellan fyra områden i*

det obrukade Pechoro-Ilych-reservatet i Komi, Ryssland och fyra brukade områden i Vilhelminaregionen, Sverige. Skillnader presenteras och potentiella effekter på viltfaunan diskuteras.

- Nilsson-Mankok, E. 1981. Samiska Ortsnamn och topografiska ord inom Vilhelmina och Dorotea. Centraltryckeriet Bröderna Larsson i Umeå AB. Umeå. *En sammanställning av Ortsnamn och topografiska ord med samisk ursprung, vilken grundar sig på generalstabskartor, topografiska kartor samt "utdrag ur tillgängliga handlingar rörande de olika renbetesfjällen" (Konungens befallningshavande i Västerbottens län kungörelser år 1913, ser A, landskontoret, n:o 42)*
- Näsholm, T. 2004. Laxbäcken. Rapport från projektet Skoglig vattenmiljö. Skogsstyrelsen, Västerbotten, Länsstyrelsen i Västerbottens län och Arbetsförmedlingen. *Rapport från inventering av Laxbäcken, som prioriterat vattendrag, med närområden. Inventeringen syftar till att dokumentera skogs- och vattenuppgifter, miljövärden och mäsklig påverkan samt att lagra resultat i data- och kartbaser.*
- Oleskog, G. m.fl. 2008. Kontinuitetsskogar och kontinuitetsskogsbruk. Slutrapport för delprojekt Skötsel - hyggesfritt skogsbruk. Skogsstyrelsens Rapport 22/2008. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. *Hyggesfritt skogsbruk kan ses som ett komplement till trakthyggesbruket på en begränsad del av skogsmarken. Bestånd som är bäst lämpade för hyggesfria metoder är virkesrika flerskiktade bestånd med skuggtåliga trädslag på bördig mark, som är gynnsam för naturlig föryngring samt blandskog med stora virkesförråd och flerskiktad struktur. Analyser utförda inom projektet tyder på att hyggesfritt skogsbruk (blädningsbruk) innebär ekonomiska förluster jämfört med trakthyggesbruk. För områden med kombinerade mål och värden som inte tål en kalavverkning är det dock rimligt att anta att hyggesfria metoder kan vara positiva alternativ.*
- Olofsson, L. och Granström, J. 2013. Användningen och betydelsen av RenGIS i samrådsprocessen med andra markanvändare (*The use and significance of RenGIS in the consultation process with other land users*). Kandidatarbete i skogsvetenskap, Institutionen för skogens ekologi och skötsel. Sveriges Lantbruksuniversitet. Umeå. *Ett arbete med syftet att studera den praktiska användningen av RenGIS vid samråd med andra markanvändare samt hur användningen av RenGIS relaterar till rekommendationerna i kommunikationsplanen och hur de olika markanvändarna upplever att kommunikationen med RBP och RenGIS fungerar.*
- Pettersson, O.P. 1982. Gamla Byar i Vilhelmina I-II samt III-IV. Två förläggare. Umeå. *Handlingar och traditioner rörande nybyggarnas kolonisation i Vilhelmina socken i södra Lappland, från mitten av 1700-talet till mitten av 1800-talet inkl. en historisk beskrivning över skifteslagen i ELP (Ekologisk Landskapsplanering))-området.*

- Pettersson, O-P. 1999. Nybyggares dagliga leverne. Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Umeå, DAUM. Umeå. *Gustaf Arvidsson med familj flyttar från Ångermanland till Dåres (Dorris) i slutet av 1830-talet, anlägger nybygge och lever och verkar i området. En praktisk handbok i "nybyggeri", men också en social och psykologisk skildring av livet i en liten nybyggarstuga i södra Lappmarken.*
- Poudyal, M. et.al. 2013. Vilhelmina Övre Allmänningskog - En analys av närbo- och utbodlagarnas delaktighet. Baltic Landscape, report no. 5, VP 5. Sveriges Lantbruksuniversitet i samverkan med Vilhelmina Övre Allmänningskog. Umeå/Vilhelmina. *Rapport från studie med ett primärt syfte att öka Vilhelmina Övre Allmänningskogs delägares delaktighet och nöjdhet genom förbättrad kommunikation mellan styrelse/förvaltning och delägarna.*
- Rülcker, C. m.fl. 1994. Ekologi i skoglig planering – förslag på planeringsmodell i Särna-projektet med naturlandskapet som förebild. Stiftelsens Skogsbrukets Forskningsinstitut, Redogöresle nr 8, 1994. Uppsala. (With English summary.) *Beskrivning av en modell för ekologisk planering i boreal skog som bygger på brandfrekvens; ASIO (Aldrig, Sällan, Ibland, Ofta). I planeringsarbete ska modellen användas för att, genom inventering, skapa en bild av hur naturskogen kan ha sett ut, som ett underlag för skogsskötsel och naturvårdsåtgärder.*
- Sandström, P. m.fl. 2012. Participatory GIS to mitigate conflicts between reindeer husbandry and forestry in Vilhelmina Model Forest, Sweden. *The Forestry Chronicle* 88 (3): 254-260. *Redogörelse för utvecklingen av renbruksplaner och participatory GIS (pGIS) där traditionell kunskap och vetenskap sammanförs. Dessa rumsliga verktyg har bidragit till ökat deltagande i planering samt förbättrade möjligheter till kunskapsförmedling. Vidare möjliggör processen ett långsiktigt perspektiv på markanvändning där planering fokuserar på nyckelområden, medan lösningar på problem kan appliceras på landskapsnivå.*
- Sandström, S. ?. Om Tomasvallen och Stor-Tomas Fjällström. *Sammanställning av information om Tomasvallen genom fältobservationer, fornminnesinventeringar, uppgifter i kyrkböcker, m.m. Kontakta författaren; telefonnr. 090-7868438, e-post stefan.sandstrom@slu.se (giltigt 2013-12-16)*
- Schön, M. m.fl. 2007. Älg i MittSkandia 2004-2007. Slutrapport. Fylkesmannen i Nordland, Statskog, Nordland Fylkeskommune, Storumans kommun. *Rapport från utvecklingsprojekt i det gränsöverskridande samarbetet kring älgen som gemensam resurs. Syftet var att bidra med ökad kunskap om älgen i MittSkandia-området för att hitta gemensamma förutsättningar för samförvaltning, att profilera älgen samt att öka dess potential som gemensam naturresurs och utvecklingsobjekt. Mål var att skapa aktiv samverkan mellan aktörer inom viltförvaltning på olika samhällsnivåer, skapa nya nätverk samt att använda ny teknik och forskning för att utveckla och marknadsföra MittSkandia. Projektet fick sämre gensvar än önskat inom turismbranschen,*

men engagerade många människor på olika nivåer i samhället, fick god media-exponering även internationellt och forskningen har bidragit med ny kunskap om älgstammen, teknikutveckling m.m.

- Sjölander, E. m.fl. 2009. Åtgärdsplanering i reglerade vattendrag – arbetsåtgärder och åtgärdsförslag i Övre Ångermanälven. Skogsstyrelsens Rapport 1/2009. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. (With English summary.) *Redovisning av generellt förslag på arbetsgång för planering och genomförande av åtgärder med syfte att ge god ekologisk potential i reglerade vattendrag. Övre Ångermanälven, Vilhelmina kommun används som modellområde. Arbetsgången beskrivs stegvis, en uppskattning av kostnader för genomförande av åtgärder görs, inkl. ev. reduktion av kraftproduktion.*
- Sjölander, E. m.fl. 2011. Nedre Ångermanälven och Faxälven – förslag till miljöförbättrande åtgärder. Rapport 5/2011. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. (With English summary.) *Pilotprojekt som utgår från EU:s ramdirektiv för vatten och kravet att uppnå god ekologisk status eller potential i vatten till år 2015, eller senast 2021. Syftet är att undersöka om det finns möjligheter att skapa fiskvägar förbi vattenkraftverken i Ångermanälven inom området från Sollefteå till Nämforsen i huvudälven samt i Faxälven från dess utflöde i Ångermanälven, upp till Ramsele. Resultaten visar goda möjligheter att skapa fiskvägar till mycket låg kostnad. Åtgärderna anses kunna ge stora positiva effekter på fiskreproduktionen, vilket i sin tur även kommer att gynna andra fiskarter, flodpärlmussla, fågel och utter samt ge positiva effekter på olika näringar kopplade till en sådan utveckling.*
- Sjöström, Å. 1997. Skogsbrand i de svenska boreala skogarna. Specialarbete, Malgomaj-skolan Vilhelmina. *En sammanställning, er ett svenskt borealt perspektiv, om skogsbränder som ett relativt nytt forskningsområde där man övergår från att betrakta skogsbranden som något man måste bekämpa till ett naturligt inslag i ekosystemen och ett måste för att bevara den biologiska mångfalden.*
- Strömberg, M, Göthe, L & Thellbro, C. Ångermanälvsprojektet - förslag till miljöförbättrande åtgärder i Ångermanälvens huvudfåra. Vilhelmina Model Forest, april 2022.
<https://vilhelminamodelforest.se/publicerat-i-angermanalvsprojektet/>
- Strömberg, M, Göthe, L & Thellbro, C. Ångermanälvsprojektet - förslag till miljöförbättrande åtgärder i Faxälven. Vilhelmina Model Forest, januari 2020.
<https://vilhelminamodelforest.se/publicerat-i-angermanalvsprojektet/>
- Strömberg, M, Göthe, L & Thellbro, C. Ångermanälvsprojektet - förslag till miljöförbättrande åtgärder i Fjällsjöälven. Vilhelmina Model Forest, oktober 2018.
<https://vilhelminamodelforest.se/publicerat-i-angermanalvsprojektet/>
- Strömberg, M. & Grönlund, M. 2017. Bullerforsen, slutredovisning torrfåra 1 2016-2017. Vilhelmina Model Forest and Vilhelmina kommun. + poster and brochure.
<https://vilhelminamodelforest.se/publicerat-i-angermanalvsprojektet/>

- Strömberg, M. 2016. Bullerforsen/Lillån, torrlagd älvfåra nr. 2, slutredovisning 2015/2016. Vilhelmina Model Forest and Vilhelmina kommun. + poster and brochure. <https://vilhelminamodelforest.se/publicerat-i-angermanalvsprojektet/>
- Strömberg, M. 2017. Alblozelbäcken, slutredovisning, flottledsrestaurering 2016/2017. Vilhelmina Model Forest and Vilhelmina kommun. + poster and brochure. <https://vilhelminamodelforest.se/publicerat-i-angermanalvsprojektet/>
- Strömberg, M. 2017. Tovsjöån, flottledsrestaurering, slutredovisning 2016/2017. Vilhelmina Model Forest and Vilhelmina kommun. + poster and brochure. <https://vilhelminamodelforest.se/publicerat-i-angermanalvsprojektet/>
- Sundström, S. och Karlsson, A. 2002. Spår. Västerbottens läns hembygdsförbund. Umeå. *Lärobok och vägledning till det Västerbottniska kulturlandskapet och dess historia. I avsnittet Saepmi – sameland Omnämns bl.a. Bijelite och Tomasvallen.*
- Svensson, J. 2012. Sustainable landscape management in the Vilhelmina Model Forest, Sweden. *The Forestry Chronicle* 88 (3): 291-297. *En presentation av grundförutsättningarna för hållbar landskapsnyttjande inom Vilhelmina Model Forest. En fallstudie visar att skogsekosystem som inte påverkats eller påverkats i mindre utsträckning bär på många olika värden och därför utgör basen för en bra landskapsplanering. Genom att identifiera dessa områden och söka relevanta biofysiska och socioekonomiska data för dem är det möjligt att skapa kraftfulla rumsliga verktyg för analyser av exempelvis orsak och verkan, praktisk skötsel samt för skalflexibel planering mot en hållbar landskapsutveckling.*
- Svensson, J. m.fl. 2004. Synthesis of the model forest concept and its application to Vilhelmina model forest and Barents model forest network. Skogsstyrelsens Rapport 6/2004. Skogsstyrelsens förlag. Jönköping. *Rapport som syftar till att formulera grunddragen för hur model forest-konceptet införlivats i befintliga model forests med avseende på organisation, kriterier och indikatorer, aktiviteter, geografiska områden etc. och att belysa hur dessa aspekter kan hanteras inom Vilhelmina Model Forest och ett Barents Model Forest Network.*
- Svensson, J., Neumann Sivertsson, W., Bjärstig, T., Zachrisson A., & Thellbro, C. (2020). Landscape approaches to sustainability – aspects of conflict, integration and synergy in national public land-use interests. *Sustainability*. (12)12: 5113. DOI: 10.3390/su12125113 <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/12/5113/pdf>
- Thellbro, C. 2006. Local Natural Resource Dependency in a Swedish Boreal Municipality Context. Licentiate Thesis. Swedish University of Agricultural Sciences, Department of Resource Management and Geomatics. Umeå. *En studie av hur glesbygdskommuner i områden med boreal skog beror av de lokala naturresurserna. Genom en enkätstudie bland lokala småföretag i Vilhelmina kommun studeras deras och därmed kommunens beroende av lokala naturresurser. Resultaten visar att ca 80 % av småföretagen direkt eller indirekt*

anser sig starkt beroende av lokala naturresurser. Studien indikerar också stor betydelse av boende i kommunen och känsla av "nöjdhet" kopplat till etablering och utveckling av småföretag.

- Thellbro, C. 2006. Lokala naturresurser – avgörande för "den glesbefolkade skogskommunen". Fakta Skog 9/2006. Sveriges Lantbruksuniversitet, Publikationstjänst. Uppsala. *Populärvetenskaplig publicering av resultat från studier på småföretag i Vilhelmina kommun, som ett exempel på en glesbefolkad skogskommun, och deras beroende av lokala naturresurser. Författaren anger värnande om lokala naturtillgångar samt beaktande av djupt rotade traditioner kring varierat naturresursnyttjande som viktiga i strävan mot en hållbar utveckling.*
- Thellbro, C. 2017. Fysisk planering för hållbara landsbygdskommuner. Fakta Skog – rön från Sveriges lantbruksuniversitet nr 12, 2017.
https://www.slu.se/globalassets/ew/ew-centrala/forskn/popvet-dok/faktaskog/faktaskog17/faktaskog_12_2017.pdf
- Thellbro, C. 2017. Spatial planning for sustainable rural municipalities. When theory and practice meet. Dissertation, Swedish University of Agricultural Sciences Faculty of Forest Sciences, Department of Forest Resource Management, Umeå.
https://pub.epsilon.slu.se/14734/1/thellbro_a_171117.pdf
- Thellbro, C., Stjernström, O., Sandström, P. & Lidestav, G. 2017. Visualizing the forest in a boreal forest landscape – the perspective of Swedish municipal comprehensive planning. Forests, 8, 189. DOI: 10.3390/f8060189.
<https://www.mdpi.com/1999-4907/8/6/189>
- Tidström, S-E. 1994. Levande och död kvarlämnad ved. Naturvårdshänsyn på avverkningar från 1970-1994 mellan privata och bolag i Vilhelmina kommun. Examensarbete 1994:22. Sveriges Lantbruksuniversitet, Skogsmästarskolan, Skinnskatteberg. (With English summary.) *En studie som ska belysa hur och om ambitionen till att ta naturvårdshänsyn vid slutavverkningar har ändrats, i vilken riktning och under vilka tidsperioder de största förändringarna skett. Mått på detta är mängd död samt levande ved som lämnats vid avverkning under olika perioder. Undersökningen visar att det från 1970-1980-1990 lämnas relativt lite av både levande och död ved även om mängden död ved (stående och lågor) ökar närmare 1990. Efter 1990 ökar antalet lämnade levande träd av olika art och grovlek. Det lämnas också fler torrakor och lågor. Beträffande ägarkategori är skillnaden mycket liten före 1985. Därefter ökar bolagen sin andel kvarlämnad död ved avsevärt (över 60 %) jämfört med privata skogsägare. Ej markberedda hyggen, före 1980 har betydligt större antal kvarlämnade träd och lågor jämfört med markberedda hyggen för samma period. Efter 1990 är tendensen lika men skillnaderna mindre.*

- Tidström, S-E. 1997. Skogshistorisk analys över Vilhelmina Allmänning. (Uppdrag från Vilhelmina Allmänning och Skogsstyrelsen.) *En sammanställning av virkesuttag och arealer från den första dokumenterade avverkningen och fram t.o.m. 1996.*
- Vilhelmina kommun, Vualtjeren Tjälte - med sikte på 2030. Municipal comprehensive plan for Vilhelmina Municipality, adopted version Januari 2019.
https://www.vilhelmina.se/media/2275/groen-oersiktsplanvmina_lagakraft_190114.pdf.
- Vilhelmina Model Forest. 2019. Mesjöbäcken, flottledsrestaurering 2019. Poster and brochure. <https://vilhelminamodelforest.se/publicerat-i-angermanalvsprojektet/>
- Vilhelmina Model Forest. 2020. Laxbäcken, flottledsrestaurering 2018-2020. Poster and brochure. <https://vilhelminamodelforest.se/publicerat-i-angermanalvsprojektet/>
- Vilhelmina skrivarklubb. 2000. Möten med Vilhelmina. Smultronställen – minnen... VARI-tryck AB. Vilhelmina. *En samling dikter och prosatexter som beskriver smultronställen, glimtar och minnen av det Vilhelmina som fångat och fascinerat författarna och dit de gärna bjuder in besökare som vill lära känna Vilhelmina.*
- Zachrisson A., Bjärstig, T., Thellbro, C., Neumann, W. & Svensson, J. (2021). Participatory comprehensive planning to handle competing land-use priorities in the sparsely populated rural context. *Journal of Rural Studies*. 2021, 88, 1-13. DOI: 10.1016/j.jrurstud.2021.09.031. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.09.031>